

Udtalelse om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen — oplæring

(93/C 249/07)

Den 24. marts 1993 besluttede Det økonomiske og sociale Udvalg under anvendelse af forretningsordenens artikel 20, stk. 4, at udarbejde udtalelse om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen — oplæring.

Det forberedende arbejde henvistes til sektionen for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål, som udpegede Thomas Ety til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. juni 1993.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 307. plenarforsamling af 30. juni 1993, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen er og forbliver højst sandsynligt også i fremtiden et væsentligt element i EF's socialpolitik.

1.1.1. En milepæl i denne politik er rammedirektivet om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet (89/391/EØF) ⁽¹⁾. I henhold til dette direktiv har Kommissionen fremsat en række særdirektiver i de seneste år.

1.2. I rammedirektivet, som er baseret på Traktatens artikel 118 A, tillægges oplæring af arbejdstagerne inden for sikkerhed og sundhed stor betydning. I artikel 6 f.eks. fastlægges arbejdsgivernes generelle forpligtelse til at oplære arbejdstagerne i sikkerheds- og sundhedsbeskyttelse samt risikoforebyggelse. I artikel 12 hedder det bl.a., at arbejdsgiveren skal sikre, at hver enkelt arbejdstager får en tilstrækkelig og hensigtsmæssig oplæring inden for sikkerhed og sundhed, især i form af oplysninger og instruktion i forbindelse med den enkeltes arbejdsplads eller arbejdsopgaver, herunder også arbejdstagere fra eksterne virksomheder samt selvstændige. Det hedder endvidere, at de repræsentanter for arbejdstagerne, som særlig beskæftiger sig med arbejdstagernes sikkerhed og sundhed, har ret til en passende oplæring, og at udgifterne til denne oplæring ikke kan pålægges arbejdstagerne. Endelig fastlægges i artikel 13 arbejdstagernes forpligtelser i forbindelse med deres oplæring.

1.3. De sociale og økonomiske omkostninger ved mangelfulde arbejdsvilkår er betydelige. I en risikofyldt sektor som byggeriet (hvortil 15 % af alle arbejdsulykker i Fællesskabet og 30 % af ulykkerne med dødelig udgang inden for industrien kan henføres) udgør disse omkostninger 3 % af omsætningen inden for byggeriet og den offentlige anlægssektor. Udgifterne til en streng

forskriftsmæssig beskyttelse af arbejdstagerne inden for virksomhederne beløber sig kun til halvdelen af disse omkostninger (EF-Kommissionens tal).

1.4. Det er en kendsgerning, at mange erhvervsulykker skyldes manglende overholdelse af fastlagte regler eller uvidenhed om disse regler og grundlæggende procedurer (f.eks. mangel på sikkerhedsinstrukser), men en anden vigtig årsag er manglende erkendelse af risici og farer og en svigtende indsats for at begrænse dem. ØSU kan derfor fuldt ud tilslutte sig rammedirektivets omfattende krav om oplæring.

1.4.1. Samtidig må det siges, at disse krav er meget generelle. De enkelte særdirektiver under rammedirektivet er ikke meget mere detaljerede.

1.5. I denne forbindelse skal det anføres, at der er betydelig forskel på gældende praksis i medlemsstaterne hvad angår oplæring inden for sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen. Denne situation kompliceres yderligere af det store antal små og mellemstore virksomheder og deres forskellighed.

2. Det ønskelige i en integreret fremgangsmåde

2.1. Både arbejdsmiljøeksperter og EF-Kommissionen erkender åbent, at den bedste metode til at opnå god sikkerheds- og sundhedsbeskyttelse på arbejdspladsen er en integreret fremgangsmåde, hvor nøgleelementerne bør være:

- generel orientering i skolerne om risikoforebyggelse,
- erhvervsuddannelse,
- oplæring i sikkerheds- og sundhedsforebyggelse på arbejdspladsen,
- oplæring af arbejdstagerrepræsentanter med ansvar for sikkerhed og sundhed (og andre specialister i risikoforebyggelse).

(1) EFT nr. L 183 af 29. 6. 1989.

2.2. Også ØSU mener, at dette nok ville være den bedste fremgangsmåde. Men hvis og når det kommer til det punkt, at man skal afgøre, om EF-Kommissionen skal have en rolle at spille (og i så fald ved hjælp af hvilke instrumenter?), dukker der problemer op.

2.2.1. Mens der er et fast lovgrundlag i EF, når det drejer sig om erhvervsuddannelse og oplæring af arbejdstagere, er dette endnu ikke tilfældet for den grundlæggende skoleuddannelse og den erhvervsrelaterede oplæring af andre personalekategorier end arbejdstagere.

2.3. Under disse omstændigheder er ØSU tilhænger af et integreret program af initiativer fra EF-Kommissionens side med henblik på oplæring af personer, der beklæder relevante funktioner, som endnu ikke klart er omfattet af rammedirektivet og særdirektiverne i sikkerheds- og sundhedsbeskyttelse på arbejdspladsen. Fremgangsmåden bør være henstillinger om grunduddannelse i risikoforebyggelse i skolen og om oplæring i sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, herunder også af f.eks. selvstændige, berørte ledende og overordnede personalekategorier, arbejdsmedicinere, sikkerhedsinspektører, førstehjælpspersonale, konstruktører osv.

2.3.1. Hvad angår oplæringen af almindelige arbejdstagere, kunne man udbygge de eksisterende bestemmelser i rammedirektivet og de deraf affødte særdirektiver.

2.3.2. ØSU henviser i denne forbindelse til sin tidligere initiativudtalelse om »Uddannelse, sikkerhed og miljøbeskyttelse«⁽¹⁾.

3. Konkrete forslag

3.1. I en henstilling om undervisning i sikkerheds- og sundhedsprincipperne såvel i skolen som i hjemmet kunne Kommissionen fastlægge retningslinjer for f.eks. følgende:

- indførelse af sikkerheds- og sundhedsbeskyttelse i læseplanerne i hele EF,
- rimelig uddannelse af det lærerpersonale, der skal gennemføre dette,
- fremme af pædagogisk forskning og udvikling af nyt undervisningsmateriale,
- forebyggende sikkerheds- og sundhedsbestemmelser samt bevidstgørelse om disse i skolerne,
- sammenkobling af disse generelle uddannelsesprogrammer med erhvervspraktikprogrammer.

3.2. I en henstilling om oplæring i forebyggelse af erhvervsrisici bør der fastlægges retningslinjer for følgende:

- skærpe af arbejdstagerrepræsentanters interesse for og aktive engagement i sikkerheds- og sundhedsrelaterede problemer og aktiviteter på arbejdspladsen,

- relevante kategorier, som ikke klart er omfattet af rammedirektivet og de deraf affødte særdirektiver (jf. 2.3 ovenfor),

- udarbejdelse af oplæringskriterier, minimumskrav til oplæring af alle nyansatte og eksempler på oplæringsprogrammer,

- fremme af undersøgelser af og forskning i sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen. Endvidere skal resultaterne indarbejdes i uddannelsesprogrammer,

- evaluering af de sikkerhedsfærdigheder, der er erhvervet gennem oplæring,

- uddannelse af lærere, især inden for risikofyldte sektorer (f.eks. via pilotprojekter),

- snævrere samarbejde mellem offentlige myndigheder, arbejdstagere, arbejdsgivere og uddannelsessteder.

3.3. Ved ændringen af de gældende krav til oplæring af arbejdstagere i henhold til rammedirektivet og de deraf affødte særdirektiver mener ØSU, at følgende punkter er af særlig betydning:

- Af rammedirektivet bør det tydeligt fremgå, at man i alle medlemsstater bør have en veludbygget infrastruktur af oplærings- og uddannelsesinstitutioner for at sikre, at der er rimelige muligheder for sikkerheds- og sundhedsuddannelse.

- Uddannelse af sikkerheds- og sundhedsrepræsentanter bør støttes økonomisk af det offentlige.

- De områder, arbejdstagere, arbejdstagerrepræsentanter og lærere skal oplæres i, bør fastlægges mere præcist. Oplæringen bør ikke begrænses til viderebringelse af kendskab til lovbestemmelser, men bør også omfatte andre relevante faktorer, herunder sikkerhedsøvelser med henblik på nødsituationer. Man bør styrke den enkeltes evne til selv at tage ansvaret inden for de relevante områder og bibringe et tilfredsstillende kendskab til alle de principper for forebyggelse, der er opført i artikel 6 i rammedirektivet.

- Arbejdsgiverne skal inden for rammerne af deres skriftligt fastlagte sikkerheds- og sundhedspolitik fastlægge de nærmere krav til og normer for oplæringen af alle personalekategorier fra den øverste ledelse og nedad.

- Fastlæggelse af en standardprocedure for, hvordan arbejdsgiveren (i overensstemmelse med rammedirektivets artikel 6) i samarbejde med ledelsen, arbejdstagerne og deres repræsentanter udarbejder en plan for sikkerheds- og sundhedsoplæringen, hvis hensigtsmæssighed vurderes af arbejdstilsynet.

⁽¹⁾ EFT nr. C 159 af 17. 6. 1991.

3.4. Hvad arbejdstagerrepræsentanterne angår mener ØSU, at man, under henvisning til det tidligere anførte i punkt 2.3, bør fastlægge en procedure for iværksættelse af artikel 12, stk. 3, i rammedirektivet, hvori arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer inddrages.

3.4.1. Man kunne måske også via rammedirektivet få fastlagt minimumskrav til oplæringen af arbejdstagerrepræsentanter med ansvar for sikkerheden og sundheden på arbejdspladsen.

3.4.2. Arbejdstagerrepræsentanter skal inddrages fuldt ud i fastlæggelsen af arbejdspladsens oplæringsbehov og kontrol og overvågning af oplæringen. De bør også have ret til at deltage i »interne« og andre jobrelaterede træningsprogrammer i sikkerhed og sundhed.

3.5. Ud over disse forslag om henstillinger og direktiver fra Kommissionen anbefaler ØSU, at Kommissionen iværksætter forskning inden for f.eks. følgende:

- den eksisterende infrastruktur for oplæring i sikkerheds- og sundhedsforebyggelse på arbejdspladsen i medlemsstaterne: dens tilgængelighed, effektivitet, finansieringsmåde, en komparativ analyse af de forskellige systemer,
- mulighederne for at udvikle oplærings- og uddannelsesprogrammer i skolerne, for arbejdsgivere, sikkerhedsekspertter, konstruktører osv. med henblik på at fastlægge en integreret politik for sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen i EF [dette kunne — i det mindste delvis — få afsmittende virkning på sikkerheden i hjemmene, hvor antallet af (erhvervs)-ulykker også er bemærkelsesværdigt højt],
- den nødvendige oplæring og vejledning af ledere af små og mellemstore virksomheder,
- muligheden for undervisningsprogrammer i sikkerhed og sundhed på tværs af grænserne, blandt andet for at fremme den praktiske gennemførelse af konventionen om ulykker på tværs af grænserne,
- fremme af samarbejdet mellem EF-medlemsstaterne og landene i Central- og Østeuropa på alle disse områder.

Bryssel, den 30. juni 1993.

Susanne TIEMANN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg